

प्रदेश लोक सेवा आयोग, प्रदेश नं.२
कृषि सेवा, एगू. इको. एण्ड मार्केटिङ्ग समूह, अधिकृत नवौं तहको खुला र अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित
परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग १ – लिखित परीक्षा

भाग २ – अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क : २००

पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	परीक्षा प्रणाली	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र व्यवस्थापन	१०	१०×५=५०	छोटो उत्तर	१.३० घण्टा	५०	४०
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	५	५×१०=५०	लामो उत्तर	१.३० घण्टा	५०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		४	४×१५=६०	विश्लेषणात्मक समीक्षा	३ घण्टा	१००	४०
			२	२×२०=४०	विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर			

- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन् ।
- समस्या समाधानका उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ ।
(क) पहिलो भागमा समस्याका पहिचान ।
(ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानका लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम ।
(ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानका लागि सुझाव ।
(घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिका ।
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाका मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेका सम्झनु पर्दछ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति: २०७८।०२।२६ गते देखि ।

प्रथमपत्र खण्ड (क) प्रशासन र व्यवस्थापन

अङ्क — ५०

१. राज्य र सरकार
 - १.१ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - १.२ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
 - १.३ विद्यमान नेपालको संविधान
 - १.४ संघ, प्रदेश र स्थानिय तह बीचको अन्तरसम्बन्ध र समन्वय
२. सार्वजनिक प्रशासन
 - २.१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
 - २.२ कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरु
 - २.३ आर्थिक प्रशासन- बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
३. व्यवस्थापन
 - ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा
 - ३.२ व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेरणा, नियन्त्रण र समन्वयको महत्व
 - ३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
४. विकासका आयामहरु
 - ४.१ विकास प्रशासनका अवधारणा
 - ४.२ विकासमा जनसहभागिता
 - ४.३ आवधिक योजना
 - ४.४ दिगा विकास
 - ४.५ विकेन्द्रीकरण
 - ४.६ गरीबी निवारण
 - ४.७ सुशासन
 - ४.८ विकासमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
 - ४.९ जनसंख्या र बसाईसराई
५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार
 - ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
 - ५.२ कानुनी राज्य
 - ५.३ मानव अधिकार
 - ५.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)
 - ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
 - ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
 - ५.७ निर्वाचन प्रणाली, निर्वाचन चक्र, निर्वाचन व्यवस्थापन
६. नेपाली समाज र यस्को बनोट
 - ६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरुको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
 - ६.२ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरुको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरु, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरु

- समाप्त -

प्रदेश लोक सेवा आयोग, प्रदेश नं.२
कृषि सेवा, एगू. इको. एण्ड मार्केटिङ्ग समूह, अधिकृत नवौं तहको खुला र अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित
परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र खण्ड (ख) सेवा सम्बन्धी

अङ्कभार – ५०

१. निजामती सेवा ऐन, २०४९ र निजामती सेवा नियमावली, २०५०
२. नेपाल कृषि सेवा (गठन, समूह तथा श्रेणी) विभाजन र नियुक्ति) नियमहरु, २०५१
३. चालु आवधिक योजना अन्तर्गत कृषि क्षेत्रको उपलब्धिहरु
४. कृषि विकासमा महिला सहभागिता
५. नेपालका खेती प्रणाली
६. आर्थिक विकास र क्षेत्रीय सन्तुलनमा कृषि क्षेत्रका भूमिका
७. नेपालमा कृषि विकासका अवसर तथा चुनौतीहरु
८. कृषि एवं पर्यावरण बीच अन्तरसम्बन्ध
९. कृषि विकासका नीति, उद्देश्य, कार्यनीतिको औचित्य र अन्तरसम्बन्ध
१०. कृषि बजार अनुसन्धान प्रणाली
११. विश्व व्यापार संगठनको सन्दर्भमा नेपालका कृषि क्षेत्रको विकास सम्भाव्यता एवं चुनौतीहरु
१२. SAPTA र SAFTA अन्तर्गत व्यापारिक कारोबारका स्थिति र नेपालका भारत र चीनसँगका व्यापारिक स्थितिबारे जानकारी
१३. गरिवी निवारणमा कृषि क्षेत्रका महत्व
१४. कृषि विकास र वैदेशिक सहयोगको महत्व र चुनौती
१५. कृषि वस्तुको उत्पादनरोपरान्त प्रविधि सम्बन्धी जानकारी
१६. कृषि क्षेत्रको विकासका लागि वित्तिय लगानीका आयामहरु र औचित्य
१७. कृषि विकासमा संलग्न निकायहरु बीचको अन्तरसम्बन्ध तथा समन्वय
१८. कृषि विकासमा पकेट क्षेत्र र Projectization का अवधारणा र समिक्षा
१९. कृषिको ब्यवसायिक नीति एवं कार्यक्रम
२०. स्थानिय स्वायत्त शासन एवं कृषि विकास
२१. प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०७७, प्रदेश नं.२
२२. प्रदेश नं.२, कृषि सँग सम्बन्धित ऐन, नियमावली, निर्देशिकाहरु

- समाप्त

प्रदेश लोक सेवा आयोग, प्रदेश नं. २
कृषि सेवा, एगू. इको. एण्ड मार्केटिङ्ग समूह, अधिकृत नबौ तहको खुला र अन्तर सेवा
प्रतियोगितात्माक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र:- सेवा समूह सम्बन्धी

पूर्णाङ्क - १००

१. उत्पादन अर्थशास्त्र र फाम व्यवस्थापन
 - १.१ कृषि सामग्रीको माग र आपूर्तीको प्रकृति र प्रक्रिया
 - १.२ कृषि भउपयोगका तरीका र बाली प्रणाली
 - १.३ नेपालमा कृषि सामग्रीको पयोग तथा उपादकत्व
 - १.४ कृषि विकासका नीति, उद्देश्य, कार्यनीतिको औचित्य र अन्तरसम्बन्ध
 - १.५ प्रदेश नं. २, कृषि विकासको अवस्था
२. योजना मानव संसाधन व्यवस्था
 - २.१ कृषि क्षेत्रका उप क्षेत्रीय गुरु योजनाहरु (Horticulture, livestock, fishery, master plans)
 - २.२ दिघकालीन कृषि योजना (APP)
 - २.३ Project Formulation का तरीकाहरु
 - २.४ कृषि विकासमा विद्यमान संगठनात्मक संरचना
३. कृषि बजार र मुल्य
 - ३.१ खाद्य सुरक्षा तथा रणनीति
 - ३.२ कृषि बजार योग्य परिमाणमा असर पर्ने तत्वहरु
 - ३.३ कृषि बजार अनुसन्धान प्रणाली
 - ३.४ कृषि उपजको बजार प्रणाली
 - ३.५ कृषि बजार विकासका लागि बजारका भूमिका तथा आर्थिक उदारिकरण
 - ३.६ कृषि बजार व्यवस्थापन
 - ३.७ सहकारी बजारका अवधारणा
 - ३.८ कृषि मूल्य नीति
 - ३.९ नेपालका कृषि ब्यापार सम्बन्धी द्विपक्षिय सन्धी, सम्झौता र नीतिहरु
 - ३.१० उच्च मोल जाने कृषि वस्तुहरुको स्थिती र सम्भाव्यता
 - ३.११ बजारमुखी कृषि उत्पादन योजना
 - ३.१२ कृषि बजार सूचना तथा बजार प्रसार
 - ३.१३ कृषि उत्पादन र बजार व्यवस्थापनमा निजी क्षेत्र एवं महिलाका सहभागिता
४. अनुगमन तथा मुल्याङ्कन
 - ४.१ आयोजना विश्लेषण
 - ४.२ आयोजनाहरुको प्रभावकारीता मुल्याङ्कन गर्ने तरीकाहरु
 - ४.३ कृषि विकास कार्यक्रमका उपलब्धी एवं कमजोरीहरु
 - ४.४ विद्यमान कृषि योजना तर्जुमा, अनुगमन, मुल्याङ्कन पद्धतीको समिक्षा
५. कृषि तथ्याङ्क
 - ५.१ कृषि तथ्याङ्क संकलनका विद्यमान अवस्था तथा सुधारात्मक उपायहरु
 - ५.२ कृषि तथ्याङ्क तथा कृषि याजना तर्जुमा र यसको उपयोग

॥ समाप्त